

ESEMÉNYNAPTÁR

1895. augusztus 5-én halt meg **Engels, F.**, a proletáriátus nagy vezére és tanítója, Marx barátja és fegyvertársa, aki Marxszal együtt kidolgozta a tudományos kommunizmus elméletét és vele együtt harcolt a munkásosztály felszabadításáért, a kommunizmusért. Elméleti munkája mellett Engels a nemzetközi forradalmi munkásmozgalom gyakorlati irányítását is végezte. »Marx halála után — írta Lenin — Engels egyedül töltötte be az európai szocialisták tanácsadójának és vezetőjének szerepét.«

Engels Fr.: *A német parasztháború*, Bp. 1949. Szikra. 186 old.; — *A természet dialektikája*, Bp. 1952. Szikra. 410 old.; — *A szocializmus fejlődése az utópiától a tudományig*, Bp. 1948. Szikra. 59 old.; — *A munkásosztály helyzete Angliában*, Bp. 1954. Szikra. 382 old.; — *Anti-Dühring*, Bp. 1951. Szikra. 448 old.

Lenin V. I.: *Marx Károly és Engels Frigyes*, Bp. 1949. Szikra. 89 old.; Czöbel E.: *Engels politikai tevékenységének főbb szakaszai*, Bp. 1954. Szikra. 104 old.

1805. augusztus 10-én született **Toldy Ferenc**, »a magyar irodalomtörténetírás atyja«. Felkutatta a régi magyar irodalom emlékeit, megállapította értéküket, vizsgálta a fejlődés folyamatát. Sokáig egyedül végezte azt a munkát, amit más nemzetek irodalmában a tudósok összeműködő, egymást kiegészítő és bíráló serege szokott eivégezni. Irodalomtörténeti tanulmányokon kívül régi magyar nyelvemlékeket adott ki, nyelvészeti kérdésekkel foglalkozott és sok író munkáit rendezte sajtó alá. Toldy esztétikai értékelési természetesen ma már sokszor nem állják meg helyüket, az újabb kutatások számos megállapítását megdöntötték, de neki köszönhetjük az alapot, amelyre a modern magyar irodalomtörténetírás felépült.

Toldy Ferencz: *A magyar költészet kézikönyve*. Bp. 1876. 1—5. köt. Franklin; — *A magyar nemzeti irodalom története*, Bp. 1878. Franklin.

Toldy Ferencz (Szerk. Greguss Agost). Pest. 1971. Athenaeum 116 old.

1780. augusztus 19-én született **Béranger, P. J.** francia költő. Korának legnépszerűbb chanson-költője volt. Főleg politikai felfogása okozta, hogy Petőfi, mint a világ legnagyobb költőjéért lelkesedett érte, fordította és forma tekintetében némileg a hatása alá is került.

Miklós Elemér; Petőfi és Béranger, Bp. 1904.

Augusztus 20-a a Magyar Népköztársaság alkotmányának ünnepe. 1949 augusztusában iktatta törvénybe az országgyűlés népköztársaságunk alkotmányát, amely politikai vívmányainkat népi demokráciánk alaptörvényévé tette. Az alkotmányban kifejezésre jutnak azok a változások, amelyek az ország gazdasági s társadalmi szerkezetében végbementek és megmutatja további fejlődésünk perspektíváit is.

Feér János—Szabó Imre: *A Magyar Népköztársaság alkotmányáról szóló törvény és magyarázata*, Bp. 1951. 183. old.; Bihari Ottó: *Népköztársaságunk alkotmánya*, Bp. 1953.; Rákos Ferenc: *Allam és alkotmány a Magyar Tanácsköztársaságban*, Bp. 1953.

1935. augusztus 31-én indult meg a Szovjetunióban a sztahanovista-mozgalom. Ezen a napon Alekszej Sztahanov vájár egy műszak alatt 102 tonna szenet fejtett ki a 7 tonnás norma helyett. Sztahanov megindította a munkások és kolhozparaszatok tömegmozgalmát a munkateljesítmények normáinak felemelésére, a munka termelékenységének új fellendítésére.

Kapitanov J.: *A Sztahanov-mozgalom gyökerei és jelentősége* (A Bolsevik Párt harca a szocialista társadalom felépítésének befejezéséért, Bp. 1951. 81—109. old.); Szabad Nép 1950. augusztus 31. 5. old.; Schnetzer Tamás: *A Sztahanov-mozgalom általános alapjai*, Bp. 1951.

1935. augusztus 31-én halt meg **Barbusse, H.** francia kommunista író. 1916-ban megjelent »A tűz« című regénye révén lett világhírű. A haladó szellemű emberek lelkiismeretét akarta felébreszteni műveivel, amelyekre döntő hatással voltak az első világháborúban szerzett élményei. Megértette, hogy a gyilkosok kezét csak harc árán lehet lefogni. A Francia Kommunista Párt tagja volt, több ízben meglátogatta a Szovjetuniót. Tudatos realista író volt, aki vigyázott arra; hogy ne essék az öncélú naturalizmus hibájába.

Barbusse H.: *A tűz* (ford. Lendvai István) Bp. 1918. Kultúra. 318. old. — *Erő* (ford. Sárközi György) Bp. é. n. Athenaeum. 232 old.

Barbusse. (Összeállította és az előszót írta Aranyosi Pál) Bp. 1950. Szikra. 194 oldal.

Mit olvassunk a világirodalom klasszikusaitól, Bp. 1955. 71—72. oldal.

Összeállította: **Vajda Pál**